

HE 18/2007 vp

**Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi liikenneväylien
ja yleisten alueiden rakennustuotteiden hyväksynnästä**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki liikenneväylien ja yleisten alueiden rakennustuotteiden hyväksynnästä. Sillä laajennettaisiin vuonna 2004 voimaan tulleen talonrakennuksessa käytettävien rakennustuotteiden hyväksynnästä annetun lain mukainen menet-

tely koskemaan tarpeellisilta osin myös niitä rakennustuotteita, joita käytetään liikenneväylien ja yleisten alueiden rakentamisessa.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan syksyllä 2007.

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila ja ehdotetut säädökset

Rakennusalan tuotteita koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä annetun neuvoston direktiivin 89/106/ETY, jäljempänä rakennustuotedirektiivi, tarkoituksena on lähentää rakennustuotteille Euroopan unionin alueella asetettavia määräyksiä, poistaa kaupan teknisiä esteitä ja edistää tavaroiden vapaata liikkuvuutta. Rakennustuotteiden hyväksynnästä annettu laki (230/2003) tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 2004. Laki koskee luvanvaraisessa talonrakentamisessa käytettäviä rakennustuotteita, mutta ei liikenneväylien rakentamisen ja kunnossapidon tai muun maarakentamisen yhteydessä käytettäviä rakennustuotteita. Lakiin on sisällytetty Suomessa jo pitkään käytössä olleet rakennustuotteiden hyväksyntämenettelyt eli tyyppihyväksynät, laaduntarkastusyhteisöjen suorittama laadunvalvonta ja varmennetut käyttöselosteet. Lisäksi laissa on säännökset CE-merkintäjärjestelmästä.

Hyväksyessään lain rakennustuotteiden hyväksynnästä eduskunta edellytti, että asianomaiset muut ministeriöt selvittävät hyväksyntämenettelyn soveltamista toimialoilensa kuuluvaan rakentamiseen.

Liikenneväylien ja yleisten alueiden rakentamisessa ja kunnossapidossa käytettävien rakennustuotteiden hyväksyntämenettelyille on tarpeen luoda lainsäädännöllinen pohja. Kuten talonrakentamiseen, myös liikenneväylien rakentamiseen on tarkoituksenmukaista ulottaa CE-merkintäjärjestelmä. CE-merkintäjärjestelmään liittyvän varmentamiselimen, tarkastuslaitoksen, testauslaboratorion ja muun toimielimen hyväksymisen tehtävänsä sekä ilmoittamisen Euroopan yhteisöjen komissiolle hoitaisi myös liikenneväyliä koskevissa asioissa ympäristöministeriö liikenne- ja viestintäministeriön aloitteen

tai ministeriöiden yhteisten neuvottelujen pohjalta.

CE-merkintä ei kuitenkaan olisi ainoa väylärakentamisen rakennustuotteita koskeva järjestelmä, vaan myös nykyisin käytössä oleva hyväksyntämenettely eli virastojen suorittama tuotehyväksyntä olisi edelleen mahdollinen silloin, kun rakennustuotedirektiivin mukaisia hyväksymismenettelyjä ei ole käytettävissä. Rakennustuotteiden hyväksynnästä annetussa laissa tarkoitettuja varmennettuja käyttöselosteita ei käytetä liikenneväylien rakennustuotteita hyväksyttäessä.

Liikenneväylien ja yleisten alueiden rakentamisessa ja kunnossapidossa voi olla tarpeen määrätä CE-merkki pakolliseksi joidenkin tuotteiden osalta. Ehdotetulla lailla annettaisiin tätä koskevat valtuudet liikenne- ja viestintäministeriölle sekä ympäristöministeriölle.

2 Esityksen vaikutukset

2.1 Taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole merkittäviä taloudellisia vaikutuksia.

2.2 Yritysvaikutukset

Suomalaisille vaatimustenmukaisuuden osoittamiseen kykeneville laitoksille tulisi järjestelyn myötä tasavertainen kilpailuasema muiden Euroopan maiden laitosten kanssa.

Liikenneväylien rakennustuotteiden vienti edellyttää käytännössä CE-merkintää. Suomalaisyrietykset voisivat käyttää suomalaisia ilmoitettuja laitoksia vaatimustenmukaisuuden osoittamiseen.

3 Asian valmistelu

Liikenneväylien rakennustuotteiden hyväksyntää koskevia kysymyksiä on selvitelty liikenne- ja viestintäministeriön 4 päivänä kesäkuuta 2003 asettamassa työryhmässä, jossa oli edustajat myös ympäristöministeriöstä, Ratahallintokeskuksesta, Tiehallinnosta ja Suomen Kuntaliitosta. Työryhmän alustava esitys valmistui maaliskuussa 2004 ja asian tuntijakuulemisten pohjalta täydennetty kannanotto joulukuussa 2004. Esitys perustuu työryhmän kannanottoihin.

Esitys on laadittu liikenne- ja viestintäministeriössä yhteistyössä ympäristöministeriön ja Suomen Kuntaliiton edustajien kanssa. Esitysluonnoksesta on pyydetty lausunnot kauppa- ja teollisuusministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, oikeusministeriöltä, opetusministeriöltä, sisäasiainministeriöltä,

ympäristöministeriöltä, Suomen Kuntaliitolta, Espoon, Helsingin ja Vantaan kaupungeilta, Rakennusteollisuus RT ry:ltä, Turvatekniikan keskukselta (TUKES), Valtion teknilliseltä tutkimuskeskukselta (VTT), Suomen Maarakentajien Keskusliitto ry:ltä ja Inspecta Sertifiointi Oy:ltä sekä liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan virastoilta. Esitysluonnosta ovat kommentoineet maa- ja metsätalousministeriö, oikeusministeriö, sisäasiainministeriö, ympäristöministeriö, Suomen Kuntaliitto, Vantaan kaupunki, Helsingin kaupunki, Rakennusteollisuus RT ry, TUKES, Suomen Maarakentajien Keskusliitto ry, VTT, Inspecta Sertifiointi Oy sekä hallinnonalan virastoista Ilmailulaitos Finavia, Merenkulkulaitos, Ratahallintokeskus ja Tiehallinto. Lausunnoissa esitetyt näkökohdat on mahdollisuuksien mukaan otettu huomioon.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Lain tarkoitus. Ehdotetulla lailla laajennettaisiin rakennustuotteiden hyväksynnästä annetun lain soveltamisala koskemaan tarpeellisilta osin myös liikenneväylien ja yleisten alueiden rakentamista ja kunnossapitoa. Rakennustuotedirektiivi implementoitaisiin näin Suomen lainsäädäntöön myös liikenneväylien ja yleisten alueiden rakennustuotteiden osalta. Laki koskisi sekä valtion budjettivaroin ylläpidettävien maanteiden, rautateiden ja vesiväylien että Ilmailulaitos Finavian liikelaitoksena ylläpitämien lentoaikojen ja niiden rakenteiden rakentamista. Valtion talousarvion piirissä toimivista virastoista Tiehallinto on maanteiden tienpitäjä, Ratahallintokeskus rataverkon ylläpitäjä ja Merenkulkulaitos vesiväylien ylläpitäjä. Viestintävirasto hoitaa viestinnän hallintotehtäviä.

Laki koskisi myös kuntien ylläpitämien katujen, yleisten alueiden ja yhdyskuntateknisten verkostojen rakentamisessa käytettäviä tuotteita asemakaava-alueilla ja niiden ulkopuolella. Kaikista näistä alueista käytettäisiin

tässä laissa lyhyiden vuoksi nimitystä yleiset alueet. Määritelmä on johdettu maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 83 §:stä, jonka mukaan yleisiä alueita ovat asemakaava-alueilla katualueeksi, toriksi, liikennealueeksi, virkistysalueeksi tai näihin verrattavaksi alueeksi osoitetut valtion, kunnan tai muun julkisyhteisön toteutettaviksi tarkoitetut alueet. Tämä laki koskisi siis sekä maankäyttö- ja rakennuslain 83 §:ssä tarkoitettuja yleisiä alueita että vastaavassa käytössä asemakaava-alueen ulkopuolella olevia alueita.

2 §. CE-merkintä. Liikenneväylillä ja yleisillä alueilla käytettäviin rakennustuotteisiin sovellettaisiin säännöksiä, jotka jo nyt koskevat luvanvaraisessa talonrakentamisessa käytettävien rakennustuotteiden CE-merkintää.

Vaatimuksenmukaisuuden osoittamiseen osallistuvien ilmoitettujen laitosten valtuuttamista ja hyväksymistä sekä toimielimiä ja niiden toimintaa samoin kuin muutoksenhaku koskevat talonrakennuksen tuotehyväksyntäsäännökset olisivat soveltuvin osin voimassa myös liikenneväylien ja yleisten alueiden rakennustuotteiden osalta.

Väylävirasto ja kunta voisivat ehdotetun lain estämättä asettaa hankintatoimessaan tarjouspyyntöjen yhteydessä CE-merkitylle tuotteelle lisävaatimuksia hankekohtaisesti.

3 §. Asetuksenantovaltuus. Yleisen turvallisuuden, liikenneturvallisuuden, ympäristönsuojelun ja muiden vastaavanlaisten syiden vuoksi liikenneväylien haltijoilla saattaa olla tarvetta asettaa CE-merkintä pakolliseksi tietyille omien liikenneväyliensä ja yleisten alueiden rakennustuotteille. Kaikkien liikennemuotojen väyliä yhteisesti koskevat määräykset antaisi liikenne- ja viestintäministeriö ja yleisiä alueita koskevat määräykset ympäristöministeriö. Ministeriöiden antamien, kaikkia liikenneväyliä ja kaikkia yleisiä alueita koskevien määräysten perusteella voitaisiin markkinoilta poistaa epäkelvot tuotteet.

4 §. Määräystenantovaltuus. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan virastoista Ilmailulaitoksella, Merenkululaitoksella, Ratahallintokeskuksella ja Tiehallinnolla sekä Viestintävirastolla olisi vastaava oikeus.

5 §. Markkinavalvonta. Liikenne- ja viestintäministeriö valtion liikenneväylien osalta ja ympäristöministeriö yleisten alueiden osalta toimisivat markkinavalvontaviranomaisina

maankäyttö- ja rakennuslain 181 §:n mukaisesti. Ympäristöministeriö on maankäyttö- ja rakennuslain 181 §:n nojalla valtuuttanut turvatekniikan keskuksen (TUKES) toimimaan rakennustuotedirektiivin mukaisena markkinavalvontaviranomaisena. Ehdotetussa laissa viitattaisiin selvyyden vuoksi maankäyttö- ja rakennuslain markkinavalvontaa koskevaan säännökseen sen selventämiseksi, että annettu valtuus kattaa myös liikenneväylien sekä yleisten alueiden markkinavalvonnan. Ehdotetussa laissa viitattaisiin myös uhkasakkoa, teettämishukkaa, tarkastusoikeutta ja poliisin virka-apuvelvollisuutta koskeviin maankäyttö- ja rakennuslain 182—184 §:n säännöksiin.

6 §. Voimaantulo. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan syksyllä 2007.

2 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan syksyllä 2007.

Edellä olevan perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

liikenneväylien ja yleisten alueiden rakennustuotteiden hyväksynnästä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lain tarkoitus

Tässä laissa säädetään liikenneväylien sekä yleisten alueiden rakennustuotteiden hyväksynnästä.

Yleisellä alueella tarkoitetaan tässä laissa maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 83 §:ssä tarkoitettuja asemakaava-alueella olevia yleisiä alueita sekä vastaavassa käytössä asemakaava-alueen ulkopuolella olevia alueita.

2 §

CE-merkintä

Liikenneväylien ja yleisten alueiden rakennustuotteiden hyväksynnässä käytettävään rakennustuotteiden CE-merkintään sovelletaan soveltuvin osin rakennustuotteiden hyväksynnästä annetun lain (230/2003) 2, 3 ja 7—11 luvun säännöksiä.

3 §

Asetuksenantovaltuus

CE-merkityn rakennustuotteen käyttäminen voidaan säätää pakolliseksi valtion liikenne-

väylien rakentamisessa liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella ja yleisten alueiden rakentamisessa ympäristöministeriön asetuksella, jos se on tarpeen yleisen turvallisuuden, ympäristönsuojelun, markkinatilanteen tai muun vastaavan syyn vuoksi.

4 §

Määräystenantovaltuus

Ilmailulaitoksella, Merenkulkulaitoksella, Ratahallintokeskuksella ja Tiehallinnolla hallinnassaan olevien väylien rakentamiseen käytettävien tuotteiden osalta sekä Viestintävirastolla telekaapelien rakentamiseen käytettävien tuotteiden osalta on oikeus määrätä CE-merkityn tuotteen käyttäminen pakolliseksi 3 §:ssä tarkoitettussa tilanteessa.

5 §

Markkinavalvonta

Liikenneväylien ja yleisten alueiden rakennustuotteiden markkinavalvontaan sovelletaan maankäyttö- ja rakennuslain 181—184 §:n säännöksiä.

6 §

Voimaantulo

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Helsingissä 25 päivänä toukokuuta 2007

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Liikenneministeri *Anu Vehviläinen*